pacjent.gov.pl

Prawa każdego pacjenta – bez dyskryminacji

Data aktualizacji
2024-06-04

> **Konstytucja RP gwarantuje: nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.**

Oznacza to m.in., że lekarz nie ma prawa odmówić Ci leczenia, pielęgniarka ma obowiązek uszanować Twoją intymność, a nikt z rejestracji nie może podważać tego, kogo upoważniasz do swojej dokumentacji medycznej.

Prawa pacjenta

Szeroki zakres praw pacjenta obejmuje wiele szczegółowych przypadków.
Pamiętaj, że masz prawo do:

- **świadczeń zdrowotnych** – nie można odmówić Ci leczenia i odwrotnie: nie można narzucać Ci leczenia lub badań bez przesłanek medycznych, jedynie w oparciu o uprzedzenia (np. ze względu na Twoje przekonania, niepełnosprawność czy wygląd)
- **poszanowania intymności i godności** – nikt z personelu medycznego nie może traktować Cię poniżająco w jakikolwiek sposób obrażać lub wygłaszać komentarzy (np. nawiązujących do Twojej narodowości, niepełnosprawności, niestandardowych zachowań związanych np. z autyzmem, demencją czy zespołem Tourette'a albo z Twoim wyglądem)
- **tajemnicy informacji** – personel medyczny nie może przekazywać nikomu Twoich danych i innych informacji o Tobie
- **dokumentacji medycznej** – możesz upoważnić dowolną osobę do wglądu w dokumentację medyczną. Jeśli chcesz, by dostęp do Twoich dokumentów medycznych miał Twój przyjaciel, partner lub inna bliska, niespokrewniona z Tobą osoba, to nikt nie ma prawa tego podważyć
- **informacji** – jeśli jesteś osobą pełnoletnią i przytomną, o Twoim stanie zdrowia może być poinformowana dowolna upoważniona przez Ciebie osoba – i tylko ona. Dopóki zachowujesz przytomność i nie chcesz, by np. ktoś z Twojej rodziny miał dostęp do takich informacji, lekarz nie ma prawa ich udzielić. Jeśli nie jesteś przytomny lub przytomna albo nie możesz zrozumieć znaczenia informacji, lekarz udzieli informacji Twojej osobie bliskiej

Zgodnie z ustawą o prawach pacjenta osobą bliską jest m.in.:

- **małżonek**
- **krewny do drugiego stopnia lub powinowaty do drugiego stopnia w linii prostej**
- **przedstawiciel ustawowy**
- **osoba pozostającą we wspólnym pożyciu**
- **inna osoba wskazana przez pacjenta.**

Może nią być osoba tej samej lub innej płci.

- **obecności osoby bliskiej** – jeśli tylko chcesz, przy Twoich badaniach lub podczas konsultacji lekarskiej może być przy Tobie bliska Ci osoba. Można Wam odmówić tego prawa jedynie ze względu na zagrożenie epidemiczne lub ze względów bezpieczeństwa zdrowotnego. Taką odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej
- **poszanowania życia prywatnego i rodzinnego** – jeśli jesteś np. w szpitalu lub w całodobowej placówce opieki zdrowotnej, masz prawo do kontaktu z innymi osobami – osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego. Możesz też odmówić takiego kontaktu. To Ty decydujesz, z kim chcesz mieć kontakt.

Prawa szczególne

Są grupy, które mają dodatkowe prawa, wynikające z ich sytuacji. Do tych grup należą m.in. kobiety w ciąży i połogu oraz osoby ze szczególnymi potrzebami.

Prawa kobiet w ciąży i połogu

Jeśli spodziewasz się dziecka lub właśnie je urodziłaś, masz prawo:

- w ciąży do:
  - korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej i z usług farmaceutycznych w aptekach
- w ciąży i połogu (czyli do 42. dnia po porodzie) m.in. do:
  - korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej bez względu na to, czy jesteś ubezpieczona, czy nie, jeśli masz obywatelstwo polskie i mieszkasz w Polsce
  - opieki okołoporodowej zgodnej z najnowszymi standardami
  - dodatkowych materiałów stomatologicznych i leczenia endodontycznego (czyli leczenia kanałowego) wszystkich zębów
  - wielu bezpłatnych leków.

Prawa osób ze szczególnymi potrzebami

Jeśli:

- masz powyżej 75 lat – masz prawo do bezpłatnych leków objętych refundacją
- jesteś osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności – masz prawo do:
  - świadczeń opieki zdrowotnej i usług farmaceutycznych w aptekach poza kolejnością
  - wyrobów medycznych do wysokości limitu finansowania, zleconych przez lekarza (o ich liczbie decyduje lekarz)
  - ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych bez skierowania.

> **Znalazłeś w Polsce schronienie przed wojną w Ukrainie? Twoje prawa do świadczeń medycznych określa ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.**

Gdzie złożyć skargę

Jeśli Twoje prawa zostały naruszone, odmówiono Ci leczenia lub w jakikolwiek inny sposób źle Cię potraktowano, np. na tle wyznaniowym, homofobicznym, rasistowskim – złóż skargę. W zależności od rodzaju sprawy możesz ją złożyć do:

- dyrektora placówki, w której źle Cię potraktowano – złóż ją tu w pierwszej kolejności
- Narodowego Funduszu Zdrowia – złóż ją w swoim oddziale wojewódzkim, jeśli odmówiono Ci wykonania świadczenia medycznego, np. zapisania do lekarza, wystawienia recepty bez przysługującej Ci refundacji (nie składaj skarg na przebieg leczenia, NFZ nie ocenia decyzji medycznych)
- rzecznika odpowiedzialności zawodowej lekarzy lub rzecznika odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych – złóż ją, jeśli masz zastrzeżenia do tego, jak potraktował Cię personel medyczny
- Rzecznika Praw Pacjenta – złóż ją, jeśli zostały naruszone Twoje prawa pacjenta
- Rzecznika Praw Obywatelskich – złóż ją, gdy jesteś ofiarą dyskryminacji.

Informacje, jak złożyć skargę, znajdziesz w artykule *Prawo do skargi*.

IKP dla bliskiej osoby

Do swojego Internetowego Konta Pacjenta możesz dać dostęp dowolnej osobie. To Ty decydujesz, ale pamiętaj, że ta osoba również musi korzystać z IKP. Możesz upoważnić ją do:

- sprawdzania danych zgromadzonych na Twoim Internetowym Koncie Pacjenta
- odbierania e-recept i e-skierowań.

> **Jeśli macie dzieci i Ty zgłaszasz je do ubezpieczenia zdrowotnego, to Ty widzisz ich dane w IKP, w zakładce „Konta Twoich dzieci". Możesz nadać dostęp do tych danych drugiemu rodzicowi.**

Źródło

Publikacja pod patronatem honorowym Rzecznika Praw Pacjenta i Rzecznika Praw Obywatelskich

Podstawa prawna

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, art. 32 ust. 2 (**Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483**)
- Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (**Dz.U. 2020 poz. 849**)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (**Dz.U. z 2021 r. poz. 1285**)

- Ustawa dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (**Dz.U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.**)

Przeczytaj także

Upoważnij bliską osobę

Możesz upoważnić kogoś do wglądu w Twoje Internetowe Konto Pacjenta na przykład po to, by odbierał e-recepty i sprawdzał terminy wizyt

Zgłoś dziecko do ubezpieczenia

Wszystkie dzieci z obywatelstwem polskim mają prawo do bezpłatnego leczenia. Ale rodzice mają obowiązek zgłoszenia dzieci do ubezpieczenia. Jak to zrobić?